

očjo vnemo se je priključil delu na diletantskem odru in pri loškem muzeju. Igral je že pri Narodni čitalnici in Sokolu, po osvoboditvi pa je bil med vodilnimi delavci kulturno-umetniškega društva »Tone Sifrer« in je na njegovem odru odigral marsikatero imenitno vlogo. Mnogim Ločanom bodo ostali v spominu njegovi nastopi, posebno v Gobčevi opereti »Planinska roža« in v Tavčarjevi »Visoški kroniki«.

Že njegov oče je zbiral spomine na razne dogodke v Škofji Loki, n. pr. fotografije društvenih odborov, raznih nastopov, otvoritev, prireditvev itd. Pod vplivom očeta in svojih profesorjev je tudi pokojni Oton shranjeval dokumentarno gradivo o kulturni rasti Škofje Loke ter zbiral razne starine in umetnine. Zato je z veseljem pozdravil snovanje lokalnega muzeja in bil med maloštevilnimi udeleženci ustanovnega občnega zbora Muzejskega društva l. 1957, kjer je prevzel tudi mesto odbornika v prvem odboru ter še istega leta postal njegov ustanovni član. Vsa leta je ostal član upravnega in nadzornega odbora, dal je za muzejske zbirke marsikak predmet, udeleževal se je vseh prireditev in z vsem svojim znanjem in amaterskim navdušenjem sodeloval pri delu za napredek muzeja in za ohranitev pristne podobe loškega mesta. Marsikateri del muzejskih zbirk je plod njegovega sodelovanja.

Tako je pokojni Oton Burdych s svojim tihim, večkrat neopaženim delom doprinesel svoj delež h kulturnemu živelju naše Loke.

France Planina

GOSPODARSKA RAZSTAVA 1956

Na seji sveta za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora Škofja Loka dne 28. oktobra 1955 je bil na pobudo predsednika sveta sprejet sklep, da se v juliju mesecu naslednjega leta priredi v Škofji Loki gospodarska razstava, ki naj bi prikazala razvoj gospodarstva po drugi svetovni vojni v občini Škofja Loka, v Selški in Poljanski dolini.

Za prireditev gospodarske razstave je občinski ljudski odbor na predlog sveta za gospodarstvo imenoval z odločbo z dne 9. novembra 1956 25-članski odbor za organizacijo gospodarske razstave. Na svojem prvem sestanku, dne 16. septembra 1955, ki ga je vodil predsednik sveta za gospodarstvo občinskega ljudskega odbora tov. Vlado Logar, je odbor izvolil za svojega predsednika Franceta Kavčiča, direktorja tovarne klobukov »Šešir«, za podpredsednika Vlada Logarja, direktorja podjetja »Motor«, za tajnika Janka Pibernika, načelnika oddelka za gospodarstvo in komunalne zadeve ObLO Škofja Loka in za blagajnika Silva Marguča, direktorja Komunalne banke. Izvoljeni so bili pododbori in vodje teh pododborov. Za vodjo pododbora za industrijo je bil izvoljen Vlado Logar, predsednik sveta za gospodarstvo ObLO in direktor podjetja »Motor«, za obrt Lovro Planina, obrtnik, za trgovino in gostinstvo Jože Babič, direktor trgovskega podjetja »Železnina«, za kmetijstvo Ivan Hafner, uslužbenec Kmetijske zadruge, za turizem in promet Veno Doljak, direktor podjetja »Transturist«, za organizacijo razstave o kulturni dejavnosti in za propagando Ivo Puhar, tržni inšpektor OLO Kranj, za ureditev publikacije Branko Berčič, bibliotekar Narodne in univerzitetne knjižnice, za organizacijo ureditve razstavnih prostorov Franc Jakič, direktor Komunalnega podjetja, za organizacijo modne revije Vinko Primožič, poslovodja obrtne delavnice »Kroje« in za organizacijo veseličnega prostora obrtnik Viktor Brifah, vsi iz Škofje Loke.

Ožji odbor za gospodarsko razstavo je imel 17 sej. Na prvi seji ožjega odbora dne 21. decembra 1955 je bil pretresan program gospodarske razstave. Po tem programu naj bi bila 14. julija otvoritev razstave in veseli večer, 15. julija uprizoritev Visoške kronike in tombola, 18. in 20. julija modna revija, 21. julija ocenjevanje živine in obrtniških izdelkov in ponovna uprizoritev Visoške kronike in 22. julija prireditev beneške noči na Sori. Nekatere točke programa kakor na primer uprizoritev Visoške kronike, tombola in uprizoritev beneške noči so pozneje morale odpasti. Na seji so bili sprejeti sklepi, da se odpre v Komunalni banki v Škofji Loki tekoči račun, da se sestavi razstavni red, da se čim prej začne z urejanjem mesta, zlasti da se uredi zeleni otok pred pošto in park pred železniško postajo, in da se dajo prekopirati načrti osnovne šole in gimnazije zaradi razporeditve razstavnih prostorov. Posamezni vodje odborov pa so bili zadolženi, da takoj začnejo s pripravami za razstavo.

Ze takoj ob začetku so se pojavile težave, ker nekajkrat zaradi slabe udeležbe niti ni bilo mogoče sklicati seje odbora. Na vseh naslednjih sejah pa so vodje pododborov sproti poročali o delu. Vsa industrijska podjetja, vse obrtne delavnice in podjetja, zadruge, trgovska podjetja in trgovine, privatni obrtniki, kakor tudi nekatere druge gospodarske organizacije so bile povabljeni, da sodelujejo na gospodarski razstavi. Hkrati so bili poslani obrazci za prijavo. Odziv je bil sprva zelo slab. Do 1. aprila 1956. to je do roka, ki je bil določen za prijavo, je bilo prijavljenih vsega samo 19 razstavljalcev in zasedenega približno 160 m² razstavnega prostora. Do takrat se niso prijavila niti vsa industrijska podjetja, od privatne obrti pa ni bilo niti ene prijave. Odbor za gospodarsko razstavo je spričo take situacije sklenil poslati v obe dolini svoje člane, da zainteresirajo industrijska podjetja, obrtnike in zadruge za razstavo in da zberejo čim več razstavljalcev. Iz Selške doline je bil odziv kar dober, medtem ko je bil iz Poljanske doline slabši. Prijavile so se samo 4 gospodarske organizacije, iz Selške doline pa je bilo 9 prijavljencev. Šele zadnjih 14 dni pred razstavo je bilo prijavljenih skupno 52 razstavljalcev, od tega 39 iz občine Škofja Loka.

Z udeležbo industrijskih podjetij ni bilo skoraj nobene težave, ker so bila zainteresirana, da razstavijo svoje proizvode. Dosti slabše pa je bilo z obrtjo. Kljub temu, da je bil vodja pododborja za obrt Lovro Planina v začetku zelo aktiven ter se trudil, da bi pridobil čim več razstavljalcev, in da sta z obrtnikom Joškom Čadežem posamezne obrtnike obiskala tudi na domu, je bilo malo uspeha. Pred otvoritvijo razstave je bilo prijavljenih samo 11 razstavljalcev iz privatnega sektorja obrti. To so bili v glavnem mizarji, glavnikarji in torbarji, druge panoge obrti pa na razstavi niso bile zastopane, čeprav je samo v loški občini 142 obrtnih delavnic.

Odbora za publikacijo in za propagando sta se često sestajala. Propagandisti so dali vrsto predlogov glede programa gospodarske razstave, drugi odbor pa je pripravljaval gradivo za publikacijo. Tu je obveljal predlog, naj se izda turistični vodnik po Škofji Loki in obeh dolinah. Tekst zanj je napisal prof. France Planina, opremil pa ga je inž. arh. Tone Mlakar. Toda tudi na tem področju so se pojavile določene težave. Da pa so bili prospekt in lepaki pravočasno natisnjeni, gre zasluga tiskarni »Toneta Tomšiča« v Ljubljani, ki je šla razstavnemu odboru zelo na roke. Nekaj dni pred pričetkom razstave je bilo v dnevnem časopisju priobčenih tudi nekaj člankov o pripravah za gospodarsko razstavo.

V okviru odbora za propagando so tekle tudi priprave za modno revijo in veseli večer. Nekajkrat je odbor za gospodarsko razstavo razpravljaval, ali se sploh spleča organizirati modno revijo, kajti priprave zanjo so stekle šele zadnje dni pred otvoritvijo razstave in so zahtevale mnogo truda in navora. V glavnem je modno revijo pripravil sam tov. Primožič. Tudi o veselem večeru je moral zaradi nezadostnih priprav s strani za to določenih članov večkrat razpravljati odbor za gospodarsko razstavo.

Odbor za kmetijstvo je dobro deloval, saj ni bilo skoraj nobenih večjih problemov, o katerih bi moral na seji razpravljati ožji odbor. Zasluga za to gre vodji odbora tov. Hafnerju, ki je poleg kmetijske organiziral tudi lovsko razstavo.

Z urejanjem mesta se je začelo pravočasno, tako da je bil do začetka gospodarske razstave urenjen zelen pas pred pošto, park pred kolodvorom in odstranjena ograja Kufrovega vrta. Urejeni in ozvočeni so bili razstavní prostori in opravljenih več manjših slikarskih del.

Razstavní odbor je nekajkrat razpravljaval tudi o vprašanju gostišča. Slednjič je sklenil, da se organizacijo poveri Viktorju Brifahu, ki je svojo nalogo tudi dobro opravil.

Gospodarski razstavi so služili prostori osnovne šole in gimnazije. Za ureditev prostorov je odbor za gospodarsko razstavo najel dva arhitekta. Z delom pa nista mogla biti pravočasno gotova, ker so gospodarske organizacije v glavnem šele zadnje popoldne pred otvoritvijo razstave pripeljale svoje izdelke. Zlasti pa je odboru za gospodarsko razstavo manjkalo težaške delovne sile. V ta namen je zaposlil nekaj študentov, ki jih štipendira občina. Vse breme pa je največ ležalo na posameznih vodjih pododborov. Kdo vse je sodeloval na tej prvi povojni gospodarski razstavi v Škofji Loki in kakšna je bila razporeditev razstave, kaže naslednji pregled:

V veži šole, kjer je bil vhod v razstavne prostore, so bile razstavljene slike o najstarejših obrtnih strokah, ki so bile podlaga sedanji tekstilni, kovinski in lesni industriji v Škofji Loki.

V pritličju razstavnih prostorov so razstavljala svoje izdelke podjetja elektrokovinske stroke. Podjetje »Motor« iz Skofje Loke je razstavljalo električne motorje, električne brusilne stroje, električne polirne stroje, gasilne črpalke in gasilno orodje, hladilne naprave in hladilno omaro; podjetje »Niko« iz Železnikov električne laboratorijske centrifuge, analitične tehtnice, lekarniške tehtnice, laboratorijske tehtnice, tehtnice za taliranje centrifug, avtomobilske magnetne luči, alarmne sirene, precizna šestila, žepna šestila v etuiju, šolska šestila in elektromotorje; Strojno podjetje iz Skofje Loke pralne stroje, centrifuge, betonske mešalce, mešalce za malto in razno orodje; podjetje »ELRA« iz Skofje Loke električna spajkala, avtomobilske radijske sprejemnike, enofazne kolektorske motorje in loščilce za parket; Pilarna iz Reteč izdelke vseh vrst pil; Obrtno kovinsko podjetje iz Skofje Loke pa razne kleparske in mehanične izdelke.

Lesna predelovalna in prehranska podjetja in delavnice so razstavljale svoje izdelke v prvem in deloma v drugem nadstropju. Lesna stroka je bila na gospodarski razstavi zastopana z najštevilnejšimi izdelki. Razstavljali so: Medzadružni lesni kombinat Jelovica iz Skofje Loke lesene montažne hišice, čebelne panje, kuhinjsko in sobno pohištvo iz mehkega lesa, furnirje in vezan les, gradbene plošče, lesno galanterijo in embalažo; Lesno industrijsko podjetje iz Češnjice specialne mizarске izdelke, embalažne sode in zaboje; Lesno industrijski obrat »GRADIS« iz Skofje Loke tesarske izdelke in izdelke stavbnega mizarstva; Kmetijska zadruga Martinj vrh šolske mize in pisarniško opremo; mizar Ludvik Žontar in tapetnik Pavle Omeje iz Skofje Loke dva kavča, dva naslonjača, okroglo mizo in omaro; Kmetijska zadruga Sorica, obrat mizarstvo, sodobno opravo; Kmetijska zadruga Zali log tri pisalne mize iz trdega lesa; Kmetijska zadruga Sovodenj, obrat splošno mizarstvo, kuhinjsko opremo; sodar Jože Homan iz Skofje Loke razne vrste sodov; mizar Jože Peternej iz Skofje Loke pohištvo; enako tudi mizarji Janez Tavčar iz Form in Tomaž Prevodnik iz Brodov; Alojz Cadež, mizar iz Skofje Loke, in Obrtna delavnica »Slikoplesk« iz Skofje Loke spalnico iz mehkega lesa; kolar Jože Cemažar iz Stare Loke voz in ročni voziček z gumijastimi kolesi; Ivan Cemažar, kolar iz Form, pa vprežni voz z gumijastimi kolesi.

Prehranske izdelke so razstavljali: Kmetijska zadruga Skofja Loka — obrat mlekarina, Mesarsko podjetje OZZ in Mlinsko podjetje iz Skofje Loke.

V drugem nadstropju so večji del razstavnega prostora zasedla podjetja in delavnice tekstilne, čevljarске in usnjarske stroke. Tekstilno stroko so zastopali: Gorenjska predilnica iz Skofje Loke z bombažno prejo, vigoško in sukano prejo; Tovarna klobukov »Sešir« iz Skofje Loke z moškimi klobuki in damskimi tulci; podjetje »Odeja« iz Skofje Loke s prešitimi odejami in blazinami za stole; Sivalnica »Kroj« iz Skofje Loke pa z raznimi vrstami moških in ženskih oblek.

Iz čevljarске stroke so razstavljali: »Alpina« iz Zirov trideset vrst čevljev za poletje, jesen in zimo; Čevljarška zadruga Ratitovec iz Studenega čevlje in sandale; »Metka« iz Zirov otroške čevlje. Usnje je razstavljala usnjarna iz Železnikov, razne usnjene izdelke in galanterijsko blago pa torbarja Peter Kajzer in Janez Porenta iz Virmaš.

Trgovsko stroko so zastopali: blagovnica »Tromostovje« iz Ljubljane, ki je razstavljala raznovrstno moško in žensko konfekcijo; trgovina »Pri Lukežu« iz Skofje Loke špecerijsko blago in alkoholne pijače; Trgovsko podjetje »Železnina« iz Skofje Loke kolesa, električne gospodinjske stroje, razne štedilnike in gospodinjske potrebščine.

Gradbeno podjetje »Tehnik« iz Skofje Loke je razstavljalo razne fotografije o gradnjah in gradbene načrte. Anton Mohorič, obrtnik iz Starega dvora, je razstavjal cementne izdelke in umetni kamen; obrtnik Jože Mlakar iz Skofje Loke prevozne peči in pečarske vzorce; glavnikarji Bernik, Žitnik in Hafner glavnike in polizdelke glavnikov in Dom slepih iz Stare Loke ščetarske, pletarske in metlarske izdelke.

Gospodarski del razstave so dopolnile z dokumenti o svojem delu družbene organizacije, kot n. pr. gasilci, prosvetarji, filatelisti, lovci, ribiči, turisti, planinci, slikarji in kiparji ter vodstva šol.

Industrija je zavzemala 240 m² zaprtega prostora, privatna in socialistična obrt skupaj 245 m² in trgovina 40 m².

Gospodarska razstava je prikazala močan razvoj industrije in obrti po vojni v loški občini, kakor tudi v Poljanski in Selški dolini. Med industrijo so poleg starih znanih tovaru »Sešir«, Gorenjska predilnica in »Odeja« razstavljala tudi pod-

jetja in obrtne delavnice, ki so zrastle po vojni. Posebno je napredovala elektrokovinska industrija. Razstavljeni predmeti podjetij »Motor«, »Niko«, »ELRA« in Strojnega podjetja kažejo, da se je ta panoga industrije močno razvila. Poleg stare tekstilne industrije je bil na razstavi prikazan tudi velik napredek lesne industrije, ki je razstavljala raznovrstne končne izdelke. Poljanska dolina je prikazala lep napredek v usnjarski industriji. Slabo pa je bila na razstavi zastopana privatna obrt; podatki kažejo, da postopoma nazaduje.

Gospodarsko razstavo je odprl predsednik občinskega ljudskega odbora Škofja Loka Svetko Kobal dne 14. julija 1956. Razstava je bila odprta do 22. julija in si jo je ogledalo nekaj čez 7.000 obiskovalcev. Slišati je bilo kritiko, da prostori niso bili dovolj opremljeni z raznimi slikami, kar zadeva aranžersko stran. Od prireditve je bila posebno dobro obiskana modna revija, medtem ko je bil obisk veselega večera zaradi slabega programa slabši. Dobro je bil obiskan tudi veselični prostor.

Kakšen je bil končni finančni rezultat razstave in v okviru nje organiziranih prireditev (modna revija, veseli večer, izdaja prospekta in gostinske dejavnosti), kažejo naslednji pokazatelji:

Dejavnost	Promet		Saldo	
	v breme	v dobro	v breme	v dobro
Razstava	804.664	705.489	99.175	
Veseli večer	92.325	91.140	1.185	
Modna revija	850.364	852.022	18.542	
Prospekt	752.139	736.245	15.894	
Gostišče	853.162	941.556		88.454
S k u p a j	3.352.654	3.506.492	154.596	88.454
Primanjkljaj		46.162		46.162
	3.352.654	3.552.654	154.596	154.596

Razstava sama izkazuje izgubo v znesku 99.175 din. Temu bi se izognili, če bi bilo število razstavljalcev večje. Glavni izdatek je nastal z ureditvijo razstavnega prostora, ki je zahtevala 355.000 din. Omenimo naj še, da je bilo nakupljeno orodje in potrošni material, izdelane razne reklame (obelisk) in fotopovečave v vrednosti več kot 98.000 din; ta material je bil delno razdan (Muzejsko društvo), delno pa je na zalogo.

Veseli večer ni prikazal pričakovanega uspeha, ker je bil preslabo pripravljen. Večji del stroškov je šel za godbo, in sicer 67.000 din.

Modna revija s tremi predstavami je dobro uspela. Zanj so bile izdelane obleke v ocenjeni vrednosti 625.000 din. Gostovanje modne revije v Kranju pa je zaradi slabega obiska doprineslo k izgubi. K njej je prispevalo tudi znižanje prodajne cene preostalih oblek za več kot 48.000 din. Tudi stroški manekenov so bili previsoki (145.000 din).

Prospekt je bil izdelan v 10.000 izvodih, k čemur so največ prispevala podjetja z oglasi. Končni rezultat, ki kaže za 15.894 din izgube, ni realen. Zaradi reprezentance je bilo namreč 1520 izvodov prospekta podarjenih občinskemu ljudskemu odboru Škofja Loka, za pospeševanje turizma pa Muzejskemu društvu 2000 izvodov in Turističnemu društvu 3800 izvodov, skupaj torej 2120 izvodov à 50, kar zneso 356.000 din. Turistično in Muzejsko društvo podarjene prospekte prodajata, dobljena sredstva pa vlagata v propagando turizma. Z upoštevanjem vrednosti teh prospektov se stroški izdaje visoko krijejo.

Gostišče je bilo dobro založeno in je nudilo obiskovalcem razstave okrepčila in zabavo. Na njegovo uspešno delo kaže že dober finančni rezultat.

Knjigovodsko prikazani končni finančni rezultat prve povojne razstave v Škofji Loki je sicer negativen. Če pa upoštevamo vrednost preostalega materiala in podarjenih prospektov, vidimo, da je razstava tudi v finančnem pogledu uspela. Ustvarjena finančna sredstva v približnem znesku ok. 300.000 din bodo uživale družbene organizacije.

Iz prikazanih napak in uspehov gospodarske razstave iz l. 1956 se bo učil in si ob izkušnjah olajšal delo novi odbor, kadar se bo pokazala potreba po ponovnem pregledu gospodarskega in kulturnega napredka Škofje Loke, Selske in Poljanske doline.

Janko Pibernik